LAILA MEDINA
FŐTANÁCSNOK INDÍTVÁNYA
Az ismertetés napja: 2023. március 30.[1]

**C-758/21. P. sz. ügy**

**Ryanair DAC,**
**Airport Marketing Services Ltd**
**kontra**

**Európai Bizottság**

„Fellebbezés – Állami támogatások – Ausztria által a klagenfurti repülőtér, a Ryanair és a repülőteret használó egyéb légitársaságok számára nyújtott állami támogatás – A Törvényszék eljárási szabályzata 85. cikkének (3) bekezdése – Az (EU) 2015/1589 rendelet 17. cikke – Visszatérítendő támogatások számításához szükséges adatok”

1. Fellebbezésükkel a Ryanair DAC és az Airport Marketing Services Ltd (a továbbiakban: AMS, valamint együttesen: fellebbezők) a Törvényszék 2021. szeptember 29-i Ryanair és társai kontra Bizottság ítéletének (T-448/18, nem tették közzé, EU:T:2021:626, a továbbiakban: megtámadott ítélet) hatályon kívül helyezését kérik. Ez az ítélet elutasította az (EU) 2018/628 bizottsági határozat[2] e fellebbezőkre vonatkozó részében történő részleges megsemmisítése iránti keresetüket.

## I. A vita háttere

2. A jogvita előzményeit a megtámadott ítélet 1–39. pontja ismerteti. A jelen fellebbezés szempontjából ez a következőképpen foglalható össze.

3. A Ryanair egy légitársaság, az AMS pedig annak leányvállalata, amely marketingstratégiai megoldásokat kínál, és tevékenységének nagy része a Ryanair honlapján hirdetési felület értékesítéséből áll. A klagenfurti repülőtér (Ausztria; a továbbiakban: repülőtér) Karintia tartomány fővárosának, Klagenfurtnak a külterületén található. A repülőtér tulajdonosa és üzemeltetője a Kärntner Flughafen Betriebsgesellschaft mbH (a továbbiakban: KFBG). A KFBG részvényeinek végső tulajdonosai mindig is állami hatóságok vagy szervezetek voltak. A KFBG-nek van egy százszázalékos tulajdonában álló leányvállalata, a Destinations Management GmbH (a továbbiakban: DMG), amely különböző szolgáltatásokat nyújt a repülőtér számára. A

[1] Eredeti nyelv: angol.

[2] A klagenfurti repülőtér, a Ryanair és a repülőteret használó egyéb légitársaságok javára Ausztria által nyújtott SA.24221 (2011/C) (ex 2011/NN) számú állami támogatásról szóló, 2016. november 11-i határozat (HL 2018. L 107., 1. o.; a továbbiakban: vitatott határozat).

DMG főként tanácsadóként járt el annak érdekében, hogy a légitársaságokat a repülőtérre vonzza, és több olyan megállapodást kötött, amelyek alapján a légitársaságok jelentős pénzösszegeket kaptak marketingszolgáltatásokért cserébe.

4. 2002. január 22-én négy megállapodást kötöttek. Először a KFBG és a Ryanair kötött egy repülőtéri szolgáltatásokról szóló megállapodást (a továbbiakban: 2002. évi ASA). Ez a megállapodás 2002. június 27-én lépett hatályba, ötéves időtartamra, és automatikus ötéves meghosszabbítást írt elő, amennyiben a Ryanair teljes mértékben teljesíti a megállapodás szerinti kötelezettségeit. A megállapodás értelmében a Ryanair vállalta, hogy 2002. június 27. és 2007. június 26. között legalább napi rendszerességgel járatokat indít a repülőtér és a londoni Stansted repülőtér között, járatpáronként rögzített díj ellenében. Ezenfelül a Ryanair köteles volt felszálló utasonként egy-egy rögzített összeget a repülőtér utasszolgáltatási díjaként, illetve a repülőtér biztonsági díjaként érvényesíteni, és ezeket a díjakat a repülőtérnek megfizetni. A 2002. évi ASA részletezte a repülőtér által a Ryanairnek nyújtandó különböző szolgáltatásokat, és rendelkezett a repülőtérnek járó bizonyos egyéb kifizetésekről.

5. Másodszor, a DMG és a Leading Verge.com Limited (a továbbiakban: LV), amelyből az FR Financing (Malta) Ltd (a továbbiakban: FR Financing), a Ryanair azóta felszámolt leányvállalata lett, marketingszolgáltatásokról szóló megállapodást kötött (a továbbiakban: a DMG és az LV közötti 2002. évi MSA). Ez a megállapodás ugyanazon a napon lépett hatályba, és 2007. június 26-án járt le, majd automatikusan meghosszabbodott további öt évvel, feltéve, hogy az LV teljes mértékben teljesíti a megállapodás szerinti kötelezettségeit. E megállapodás értelmében a DMG megbízta az LV-t, hogy készítsen promóciós terveket, gondoskodjon a DMG honlapjára mutató linkek elhelyezéséről és végezzen egyéb promóciós tevékenységeket, éves, rögzített összegű kifizetés ellenében.

6. Harmadszor, a DMG és az AMS egy másik marketingmegállapodást kötött (a továbbiakban: a DMG és az AMS közötti 2002. évi MSA). Ez a megállapodás, amely ugyanazon a napon lépett hatályba, ötéves időtartamra, további öt évre szóló meghosszabbítás lehetőségét írta elő. A megállapodás értelmében a DMG megbízta az AMS-t, hogy legkésőbb 2002. május 1-jéig, éves díj ellenében alakítson ki és onnantól kezdve tartson fenn két linket a www.ryanair.com honlapon, amelyek a DMG által kiválasztott, Karintia tartomány látnivalóit bemutató honlapokra mutatnak. A szerződés azt is előírta, hogy az AMS adott esetben további szolgáltatásokat nyújthat.

7. Negyedszer, a DMG és az LV a 2002. évi MSA-hoz csatolt kísérőlevelet fogadott el (a továbbiakban: 2002. évi kísérőlevél), amely ugyanazon a napon lépett hatályba. Megállapodás született arról, hogy – a DMG és az LV közötti 2002. évi MSA-hoz kapcsolódóan – a DMG és az LV közötti megállapodás tartama alatt teljesített további és intenzívebb marketingintézkedések után a DMG részéről az LV részére további kifizetés teljesítendő.

8. A 2002. évi ASA, a DMG és LV közötti, módosított 2002. évi MSA, valamint a DMG és az AMS közötti 2002. évi MSA (együttesen: a 2002. évi megállapodások) 2005. október 29-én megszűntek, amikor a Ryanair megszüntette a repülőtér és a londoni Stansted repülőtér közötti légi személyszállítási szolgáltatásait.

9. 2006. augusztus 23-án a KFBG és a Ryanair új, repülőtéri szolgáltatásokról szóló megállapodást kötött (a továbbiakban: a 2006. évi ASA). Ez a megállapodás a London Stansted repülőtérre heti háromszor közlekedő járatra vonatkozott, amelyet 2006. december 19-től 2007. április 21-ig

kellett működtetni. A Ryanair köteles volt a klagenfurti hivatalos repülőtéri díjakat megfizetni. Egy ösztönzési rendszernek köszönhetően a Ryanair az új menetrend szerinti szolgáltatás keretében felszálló utasonként 7,62 euró ösztönzésben részesült.

10. A DMG és az AMS 2006. december 21-én új, marketingszolgáltatásokról szóló megállapodást kötött (a továbbiakban: 2006-os MSA), amely 2007. február 28-án lépett hatályba. A 2006. évi MSA a Ryanairnek a fenti pontban említett megállapodásban szereplő járatok üzemeltetésére vonatkozó kötelezettségvállalásához kapcsolódott. Az AMS köteles volt minden évben egy marketingszolgáltatás-csomagot nyújtani, amelynek célja különösen a klagenfurti/karintiai úticél népszerűsítése volt.

11. A 2006. évi ASA és a 2006. évi MSA (a továbbiakban együttesen: a 2006. évi megállapodások) 2007. április 21-ig voltak hatályban.

12. Miután a Ryanair egyik európai légi személyszállítási ágazatban tevékenykedő versenytársa panaszt nyújtott be, amely szerint a Ryanair részére többek között Karintia tartomány, Klagenfurt városa, a Kärnten Werbung Marketing & Innovations management GmbH, illetve a KFBG révén a klagenfurti repülőtér jogellenes állami támogatást nyújtott, a Bizottság 2007. október 11-én továbbította a panaszt az Osztrák Köztársaság felé, és további információkat kért. A Bizottság 2010. november 15-én és 2011. március 24-én kelt levelében további információkat kért Ausztriától. 2011. április 8-án a Bizottság további információkat kért a Ryanairtől, amelyeket továbbítottak Ausztriának, amely ezt követően észrevételeket nyújtott be.

13. 2012. február 22-én a Bizottság tájékoztatta Ausztriát azon határozatáról, hogy különösen a Ryanairrel kötött 2002. és 2006. évi megállapodásokat illetően megindítja az EUMSZ 108. cikk (2) bekezdése szerinti vizsgálati eljárást. [3]

14. 2012. május 29-i és július 20-i levelében a Ryanair jogi képviselője többek között hozzáférést kért a közigazgatási iratokhoz, amit a Bizottság elutasított.

15. A Bizottság 2014. február 24-én kelt levelében további információkat kért Ausztriától a repülőtér és a Ryanair között 2002. január 22-én kötött marketingmegállapodással kapcsolatban, amelyre Ausztria 2014. június 11-én válaszolt.

16. 2014. július 23-án a Bizottság a vizsgálati eljárás meghosszabbításáról határozott.

17. A vitatott határozatban a Bizottság többek között megállapította, hogy a 2002. évi és a 2006. évi megállapodásokkal az Osztrák Köztársaság jogellenes és a belső piaccal összeegyeztethetetlen támogatásokat nyújtott a Ryanairnek. A Bizottság a visszatérítendő támogatási összegeket a szóban forgó megállapodások megkötésének időpontjában előre jelzett éves többletpénzforgalom negatív része alapján határozta meg a megállapodások alkalmazásának minden egyes évére vonatkozóan. A Bizottság úgy ítélte meg, hogy a fellebbezők egyetemlegesen felelnek a szóban forgó megállapodásokból származó támogatások teljes visszatérítéséért, amelynek indikatív tőkeösszege 1 827 267 euró, illetve 141 326 euró, és elrendelte e támogatások visszatéríttetését.

[3] Az *Európai Unió Hivatalos Lapjában* 2012. augusztus 3-án (HL 2012. C 233., 28. o.) jelent meg.

## II. A Törvényszék előtti eljárás és a megtámadott ítélet

18. Első fokon a Ryanair, az AMS és az FR Financing keresetük alátámasztása érdekében hat jogalapra hivatkoztak, 2018. augusztus 24-én pedig bizonyításfelvétel iránti kérelmet terjesztettek elő, amelyben azt kérték a Bizottságtól, hogy nyújtson be bizonyos dokumentumokat. Az említett felek 2020. szeptember 25-én (azaz az eljárás írásbeli részének lezárását követően) kiegészítő bizonyítékként két dokumentumot nyújtottak be. A két dokumentum közül az egyik a repülőtérnek a repülőtéri szolgáltatásokról szóló megállapodásokból és a marketingszolgáltatásokról szóló megállapodásokból származó, nem légiforgalmi bevételekre vonatkozó, felszálló utasonkénti becsléseit tartalmazó táblázat (E.1. melléklet), míg a másik a Ryanair gazdasági tanácsadója, az Oxera 2014. november 3-i jelentésében szereplő, költségekkel kapcsolatos adatok nem szerkesztett változata (E.2. melléklet).

19. A megtámadott ítéletben a Törvényszék megállapította, hogy e bizonyítékok elfogadhatatlanok, mivel az elsőfokú eljárás felperesei nem igazolták a kiegészítő bizonyítékok késedelmes előterjesztését a Törvényszék eljárási szabályzata (a továbbiakban: eljárási szabályzat) 85. cikkének (3) bekezdése alapján. E bíróság az összes felhozott jogalapot mint megalapozatlant, és ennélfogva a keresetet teljes egészében elutasította.

## III. Értékelés

20. A fellebbezők négy fellebbezési jogalapra hivatkoznak.

### *A. Az első jogalap, amely a fellebbezők által a Törvényszék előtt benyújtott további bizonyítékok elfogadhatóságára vonatkozik*

21. A fellebbezők lényegében azt állítják, hogy a Törvényszék tévesen alkalmazta a jogot, amikor elfogadhatatlanként elutasított, ezáltal pedig a bírósági felülvizsgálata során nem volt hajlandó figyelembe venni olyan kulcsfontosságú bizonyítékokat, amelyeket a fellebbezők az eljárás szóbeli szakaszának lezárása előtt terjesztettek elő. Különösen azt állítják, hogy a Törvényszék tévedett, amikor (i) figyelmen kívül hagyta – vagy elmulasztotta megfelelően figyelembe venni – az eljárási szabályzat 85. cikkének (1)–(3) bekezdésében foglalt szabályok alapjául szolgáló jogelveket, illetve amikor (ii) figyelmen kívül hagyta az e rendelkezéseket alkalmazó ítélkezési gyakorlatot.

22. Az eljárási szabályzat 85. cikke a bizonyítékok előterjesztésének vagy felajánlásának különböző szakaszairól rendelkezik. A 85. cikk (1) bekezdése értelmében „[a] bizonyítékokat és a bizonyítékok felajánlását az első beadványváltás keretében kell előterjeszteni” *(általános szabály)*. A 85. cikk (2) bekezdése értelmében „[a] válaszban, illetve a viszonválaszban a felperes és az alperes érveik alátámasztására további bizonyítékokat terjeszthetnek elő vagy ajánlhatnak fel, feltéve, hogy a késedelmes előterjesztés vagy felajánlás igazolt” *(eltérés)*. A 85. cikk (3) bekezdése értelmében „[a]z eljárás szóbeli szakaszának befejezését, illetve a Törvényszék azon határozatát megelőzően, hogy az eljárás szóbeli szakaszának mellőzésével határozzon, a felperes és az alperes kivételesen további bizonyítékokat terjeszthet elő vagy ajánlhat fel, feltéve, hogy a késedelmes előterjesztés vagy felajánlás igazolt” *(kivétel)*.

23. A Bíróság már korábban kimondta, hogy e szabályok a megfelelő igazságszolgáltatás érdekében figyelembe veszik a kontradiktórius eljárás és a fegyveregyenlőség elvét, valamint a tisztességes eljáráshoz való jogot.[4] A Bíróság azt is kimondta, hogy „a[z uniós] bíróság hatáskörrel rendelkezik arra, hogy ellenőrizze az e bizonyítékok késedelmes bemutatásával, illetve felajánlásával kapcsolatos indokolás megalapozottságát és adott esetben a bizonyítékok tartalmát, valamint arra, hogy ha ez a késedelmes bemutatás jogilag nem kellőképpen indokolt, illetve megalapozott, azokat figyelmen kívül hagyja”.[5]

24. Ez a szövegrész az eljárási szabályzat 85. cikkének (2) bekezdésére vonatkozott, és a Bíróság által ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat a korábbi eljárási szabályzat megfelelő rendelkezésével kapcsolatos.[6]

25. A 2005. április 14-i Gaki-Kakouri kontra Bíróság ítéletből,[7] valamint a 2020. szeptember 16-i BP kontra FRA ítéletből[8] az következik, hogy a fenti érvelés az említett eljárási szabályzat 85. cikkének (3) bekezdésére is alkalmazható, jóllehet – miután a 85. cikk (2) bekezdése eltérést, a 85. cikk (3) bekezdése pedig kivételt jelent – ez utóbbi előírás szigorúbb, és csak kivételes körülmények között alkalmazható (lásd a jelen indítvány 31. pontját).

26. Először is, a fellebbezők fő érve az, hogy a Törvényszék tévesen alkalmazta a jogot, amikor a két bizonyítékot mint elfogadhatatlant elutasította, holott azokat a Törvényszéknek a bírósági felülvizsgálat érdekében mindig el kell fogadnia, „ellentétes kényszerítő okok hiányában”.

27. Ezt az érvelést mint megalapozatlant el kell utasítani. Ez az érvelés ugyanis megfordítja a Törvényszék előtti bizonyításfelvételre vonatkozó szabályok logikáját.

28. A Gaki-Kakouri ügyben kialakított ítélkezési gyakorlatból az következik, hogy a késedelmesen előterjesztett bizonyítékok elfogadása kivételnek minősül. Egyébiránt magából az eljárási szabályzat 85. cikke (3) bekezdésének szövegéből következik, hogy az ilyen bizonyítékokat előterjeszteni szándékozó feleknek kell kellőképpen igazolniuk a bizonyítékok késedelmes benyújtását.

29. Következésképpen a fellebbezők állításával ellentétben a Törvényszék nem köteles arra, hogy a késedelmesen előterjesztett bizonyítékokat minden esetben elfogadja, kivéve ha megállapítja, hogy e bizonyítékok elutasítása „kényszerítő okok” miatt lenne szükséges (azaz a kontradiktórius eljárás elve vagy a Törvényszék előtti tisztességes eljárás fogalma miatt).

30. Ehelyett maguk a felek kötelesek igazolni ezt a késedelmet.

31. Amint azt a Törvényszék a TestBioTech és társai kontra Bizottság ítéletben[9] helyesen megállapította, „a bizonyítékoknak az eljárás szóbeli szakaszának befejezését megelőzően történő előterjesztése attól a kettős feltételtől függ, hogy [(i)] a bizonyítékok késedelmes előterjesztését igazolják, és [(ii)] a bizonyítékok késedelmes előterjesztését kivételes körülmények támasztják alá.

4 2005. április 14-i Gaki-Kakouri kontra Bíróság ítélet (C-243/04 P, nem tették közzé, EU:C:2005:238, 30. pont, a Törvényszék korábbi eljárási szabályzatának megfelelő rendelkezéseiről).

5 2020. szeptember 16-i BP kontra FRA ítélet (C-669/19 P, nem tették közzé, EU:C:2020:713, 41. pont). A Bíróság itt a 2005. április 14-i Gaki-Kakouri kontra Bíróság ítéletre (C-243/04 P, nem tették közzé, EU:C:2005:238, 32. és 33. pont) hivatkozik.

6 A Törvényszék korábbi eljárási szabályzatának 48. cikke (1) bekezdéséről van szó.

7 C-243/04 P, nem tették közzé, EU:C:2005:238, 32. és 33. pont.

8 C-669/19 P, nem tették közzé, EU:C:2020:713, 47. pont.

9 2016. december 15-i ítélet (T-177/13, nem tették közzé, EU:T:2016:736, 251. pont).

A második elfogadhatósági feltételt [(ii)] illetően mindenképpen meg kell állapítani, hogy az ilyen előterjesztés kivételes jellege azt jelenti, hogy a felperes számára a szóban forgó dokumentumokat lehetetlen volt a Törvényszék elé terjeszteni a tárgyalás előtt, vagy hogy a korábbi benyújtás észszerűen nem volt elvárható a felperestől. *A dokumentumokat a Törvényszék elé terjeszteni kívánó félnek kell bizonyítania, hogy ez a feltétel az új bizonyíték benyújtásakor teljesül*” (kiemelés tőlem).

32. Úgy vélem, hogy a Törvényszék fent említett megközelítését (amikor bizonyos helyzetekben bizonyítékot követel meg a bizonyítékok késedelmes előterjesztésére vonatkozó igazolás alátámasztásához) megerősítheti a Bíróság BP kontra FRA ítélete,[10] amelyben a Bíróság az igazolás alátámasztása érdekében ilyen bizonyítékok szolgáltatásának kötelezettségére hivatkozik.

33. Ugyanezen ítélet 47. pontjában a Bíróság arra is emlékeztet, hogy az eljárási szabályzat 85. cikkének (3) bekezdését meglehetősen szigorúan kell értelmezni („a felek csak *kivételesen* terjeszthetnek elő vagy ajánlhatnak fel további bizonyítékokat. E rendelkezésből egyértelműen következik, hogy az ilyen bizonyítékok benyújtásának késedelmét *igazolni kell*”) (kiemelés tőlem).

34. A fellebbezők az elsőfokú eljárás során a repülőtérről származó, nem légiforgalmi bevételekre vonatkozó táblázatot illetően lényegében azzal érveltek, hogy a Bizottság a viszonválaszában erre a táblázatra hivatkozott. A pervezető intézkedés iránti kérelmükre hivatkozva kifejtik, hogy nehéz volt és jelentős időt vett igénybe a repülőtértől való információszerzés, mivel az információk régiek voltak, a repülőtéren a személyzet megváltozott, és a Covid19 válság mind a repülőtér személyzetét, mind a felpereseket és tanácsadóikat érintette. A fellebbezők szerint csak „az elmúlt napokban” kapták meg az információkat.

35. Véleményem szerint egyértelmű – amint az a fent említett ítélkezési gyakorlatból levezethető –, hogy a fellebbezőknek be kellett volna nyújtaniuk valamilyen bizonyítékot arra vonatkozóan, hogy már korábban megpróbálták megszerezni a táblázatot a repülőtértől, és hogy ezzel kapcsolatban folyamatosan küldtek emlékeztetőket a repülőtér számára; különösen az új bizonyítékokra vonatkozó (2020. október 14-i) bizottsági észrevételek kézhezvételét követően, amelyben a Bizottság többek között azzal érvelt, hogy a késedelem nem volt igazolva, mivel a magyarázatok nem voltak ellenőrizhetők. Tekintettel arra, hogy a Bizottság viszonválasza (2019. február 25.) és a tárgyalás (2020. szeptember 29.) között ilyen jelentős idő telt el, a fellebbezőknek az eljárási szabályzat 85. cikkének (3) bekezdése értelmében elő kellett volna állniuk az általam említett típusú bizonyítékokkal, hogy alátámasszák igazolásukat.

36. Meg kell állapítani, hogy a fellebbezők a fellebbezés szakaszában sem terjesztettek elő ilyen bizonyítékokat.

37. A kivételeket szigorúan kell értelmezni, és a jelen ügyhöz hasonló esetekben, amikor a Törvényszéknek kétségei vannak a fél által a késedelmes előterjesztésre vonatkozóan benyújtott igazolást illetően, legalább egy kezdetleges vizsgálatot le kell tudnia folytatni, amelynek eredményeképp arra kötelezheti e felet, hogy kérelmét bizonyítékokkal támassza alá.

38. A Bíróság ugyanis már egy hasonló helyzetben – amelyben a fél azt állította, hogy a bizonyítékok első fokon történő benyújtásának késedelme a rossz egészségi állapota folytán állt elő – kimondta, hogy a Törvényszék helyesen utasította el ezt az érvet, mivel a fél nem tudott erre vonatkozó orvosi igazolást benyújtani.[11]

[10] 2020. szeptember 16-i ítélet (C-669/19 P, nem tették közzé, EU:C:2020:713, 44. pont).

[11] 2019. szeptember 11-i HX kontra Tanács ítélet (C-540/18 P, nem tették közzé, EU:C:2019:707, 65–68. pont).

39. Ezt követően a fellebbezők a tárgyaláson a Törvényszék 2022. június 15-i Qualcomm kontra Bizottság (Qualcomm - kizárólagossági kifizetések) ítéletére (T-235/18, EU:T:2022:358) kívántak hivatkozni, amelyben a Törvényszék a Qualcomm által késve benyújtott bizonyítékokat elfogadhatónak tekintette.

40. Elég, ha rámutatunk, hogy a jelen ügy objektíve, lényeges szempontokból, legalább négy vonatkozásban nem hasonlítható össze az említett üggyel: (i) a késedelmes benyújtás igazolása más, (ii) a szóban forgó dokumentumok jellege más, (iii) az eljárások eltérőek, és (iv) a felperes jogállása is más. Az (i) pontot illetően a Qualcomm nemcsak az eljárási szabályzat 85. cikkének (3) bekezdésére hivatkozott, hanem azzal is érvelt, hogy ebben az esetben a 85. cikk (3) bekezdését „ugyanezen szabályzat 92. cikkének (7) bekezdésére tekintettel" kell értelmezni (ellenbizonyítás és a felajánlott bizonyítékok kiegészítése megengedett). Bár úgy vélem, hogy a Törvényszék által a Qualcomm-ügyben követett megközelítés meggyőző, elegendő megállapítani, hogy a jelen ügyben a fellebbezők nem terjesztettek elő ilyen jellegű érvet (sem az elsőfokú eljárásban, sem a fellebbezési szakaszban), és ilyen érvelést sem kifejezetten, sem hallgatólagosan nem hoztak fel, annak ellenére, hogy maga a Bizottság kifejezetten kitért a 92. cikk (7) bekezdésére, és úgy érvelt, hogy e rendelkezés nem alkalmazható. Ami a (ii) pontot illeti, az ítéletből kitűnik, hogy a Qualcommnak objektív okai voltak, amelyek miatt nem tudta megszerezni a szóban forgó dokumentumokat, és a Törvényszék az ítéletben részletesen kifejti (134–153. pont), hogy az írásbeli szakasz végét követően benyújtott kiegészítő bizonyítékokat összességében „kivételes körülmények igazol[t]ák", és ezért az elfogadható volt. Ami a (iii) pontot illeti, a Qualcomm-ügy a versenyjogra vonatkozik, míg a jelen ügy állami támogatásra (lásd a jelen indítvány 94. pontját). Ami a (iv) pontot illeti, az állami támogatási ügyben a kedvezményezett nem alperes a Törvényszék előtti eljárásban.

41. Végül a fellebbezők különösen a Crocs kontra EUIPO – Gifi Diffusion (Cipők) [12] és a Schmid kontra EUIPO – Landeskammer für Land- und Forstwirtschaft in Steiermark (Steirisches Kürbiskernöl) ügyekben hozott ítéletekre hivatkoznak. [13] Úgy érvelnek, hogy a Törvényszék tévesen alkalmazta az ítélkezési gyakorlatot, amikor azt állítja, hogy az ítélkezési gyakorlatból az következik, hogy a bizonyítékok késedelmes benyújtása akkor igazolható, ha a fél korábban nem rendelkezhetett ezen bizonyítékokkal, illetve, ha a késedelmes benyújtás igazolásának vizsgálata során ellenőrizni kell, hogy a szóban forgó bizonyíték már szerepelt-e a vitatott határozat alapjául szolgáló közigazgatási iratanyagban. Igenlő válasz esetén e bizonyítékok elutasítása nem lenne indokolt, mivel az alperes azokat már határozatának meghozatala előtt figyelembe vette.

42. Megjegyzendő, hogy ez az ítélkezési gyakorlat nem rendelkezik azzal a hatállyal, amelyet a fellebbezők tulajdonítanak neki. A Törvényszék ugyanis nem pontosan olyan helyzetben döntött a fentiek szerint, mint amely a jelen ügy tárgyát képezi. Hangsúlyozni kell, hogy ez az ítélkezési gyakorlat az európai uniós védjegyre vonatkozó jogvitákból ered, és azt az uniós jog e meghatározott területén folytatott peres eljárások bizonyos sajátosságai magyarázzák.

43. Ez a következtetés a Bíróság 2011. szeptember 13-i Wilfer kontra OHIM végzéséből következik. [14]

[12] 2018. március 14-i ítélet (T-651/16, nem tették közzé, EU:T:2018:137).

[13] 2018. június 7-i ítélet (T-72/17, EU:T:2018:335).

[14] C-546/10 P, nem tették közzé, EU:C:2011:574, 40–43. pont (a továbbiakban: Wilfer kontra OHIM végzés).

44. Ebben az ügyben a Bíróság lényegében azt állapította meg, hogy a Törvényszék jogosan hivatkozott arra, hogy a 40/94/EK tanácsi rendelet[15] 63. cikke értelmében nem értékelheti újra a ténybeli körülményeket az első alkalommal előtte előterjesztett bizonyítékok fényében. A Törvényszékhez benyújtott keresetek célja ugyanis az EUIPO fellebbezési tanácsai határozatainak e rendelkezés értelmében vett jogszerűségének felülvizsgálata, és e jogszerűséget az e határozatok elfogadásakor rendelkezésükre álló információk fényében kell értékelni (Wilfer kontra OHIM végzés, 40. és 41. pont).

45. Egyébiránt a Bíróság rámutatott arra, hogy nem vitatott, hogy a felperes által bizonyítékként hivatkozott szakértői véleményt és európai uniós és nemzeti védjegyábrákat első alkalommal a Törvényszék előtt terjesztették elő, és azokat nem terjesztették az EUIPO fellebbezési tanácsa elé. A Törvényszék ezért jogosan utasította el azokat mint elfogadhatatlant. Ez az elutasítás tehát nem sértette a felperes meghallgatáshoz való jogát (Wilfer kontra OHIM végzés, 42. pont).

46. Végül a Bíróság megállapította, hogy sem a Törvényszékhez benyújtott keresetlevélből, sem a megtámadott ítéletből nem következik, hogy a fellebbező a Törvényszék előtt hivatkozott volna arra, hogy a fellebbezési tanács megsértette a tények hivatalból történő vizsgálatának elvét e bizonyítékok elfogadhatóságának megállapítása érdekében (Wilfer kontra OHIM végzés, 43. pont).

47. Következésképpen a fellebbezők által a jelen indítvány 41. pontjában hivatkozott ítélkezési gyakorlat a jelen ügyben nem alkalmazható, és érveiket mint megalapozatlanokat el kell utasítani.

48. A fenti megfontolások összességéből következik, hogy az első jogalapot megalapozatlanság miatt el kell utasítani.

### *B. A második jogalap, amely a 2015/1589 rendelet 17. cikkének téves értelmezésére és az EUMSZ 296. cikk téves alkalmazására vonatkozik*

#### *1. A második jogalap első része*

49. A fellebbezők előadják, hogy az (EU) 2015/1589 rendelet[16] 17. cikkének (2) bekezdése értelmében a Bizottság intézkedésének, vagyis az információkérésnek a vizsgálat konkrét tárgyára kell irányulnia. A Törvényszék tévesen alkalmazta az állandó ítélkezési gyakorlatot, amely szerint az információkérésnek konkrét intézkedésre kell irányulnia ahhoz, hogy az elévülési idő e rendelkezés alapján megszakadjon. A fellebbezők arra hivatkoznak, hogy a Törvényszék megsértette a bizalomvédelem és a jogbiztonság elvét is.

50. A vitatott határozat a Ryanairnek nyújtott támogatást illetően 2002-től kezdődően négy megállapodást nevesít. Ezenkívül a megtámadott ítéletből kitűnik, hogy a felek között nem volt vitatott, hogy a 2002. évi megállapodásokat illetően a 2015/1589 rendelet 17. cikkében előírt elévülési idő 2002. augusztus 9-én kezdődött. Ebben az összefüggésben a fellebbezők a közigazgatási eljárás során, majd a Törvényszék előtt arra hivatkoztak, hogy a 10 éves határidő lejárt, amikor a Bizottság a 2002. évi megállapodásokkal kapcsolatban információkat kért az osztrák hatóságoktól és a Ryanairtől (e kérelmeket csak 2015-ben nyújtották be, míg az elévülési

[15] A közösségi védjegyről szóló, 1993. december 20-i 40/94/EK rendelet (HL 1994. L 11., 1. o.; magyar nyelvű különkiadás 17. fejezet, 1. kötet, 146. o.).

[16] Az [EUMSZ] 108. cikk alkalmazására vonatkozó részletes szabályok megállapításáról szóló, 2015. július 13-i tanácsi rendelet (HL 2015. L 248., 9. o.).

idő 2012. augusztus 8-án járt le) (a megtámadott ítélet 66. pontja). A fellebbezők szerint a Bizottság a 2002. évi megállapodások létezéséről legkorábban csak 2012. augusztus 31-én szerzett tudomást egy, a Ryanair által részére megküldött dokumentum révén, amint azt a hivatalos vizsgálati eljárás meghosszabbításáról szóló határozata is tanúsítja. A fellebbezők arra hivatkoznak, hogy a Bizottság 2002. augusztus 9. és 2012. augusztus 8. között egyetlen olyan intézkedést sem tett, amely megszakíthatta volna az elévülési időt. Előadják, hogy 2012. augusztus 31. előtt a Bizottság a 2002. évi megállapodások tekintetében nem tehetett semmilyen, az elévülést megszakító intézkedést. Ennek az az oka, hogy az ilyen megszakító hatás feltétele az volt, hogy az említett cikk értelmében vett „intézkedés” viszonylag pontosan a szóban forgó támogatásra vonatkozzon. Azzal, hogy a Törvényszék úgy vélte, hogy egy „mindent felölelő” fordulat ilyen megszakító hatást eredményez, tévesen értelmezte a 2015/1589 rendelet 17. cikkét.

51. Az eljárás megindításáról szóló 2012. február 22-i határozatában a Bizottság jelezte, hogy a rendelkezésére álló információk alapján úgy határozott, hogy a szóban forgó társaságokat illetően megvizsgálja „a Ryanairrel kötött 2002. évi megállapodásokat” és „a Ryanairrel kötött 2006. évi megállapodásokat”. Ami a 2002. évi megállapodásokat illeti, nyilvánvalóan létezett egy 2002. január 22-én született együttműködési megállapodás a KFBG és a Ryanair között, illetve egy szintén 2002. január 22-én létrejött marketingmegállapodás a DMG és az LV között. Ami a 2014. július 23-i határozatot illeti, amellyel a Bizottság meghosszabbította a hivatalos vizsgálati eljárást, e határozatból kitűnik, hogy a meghosszabbítás a DMG és az AMS között 2002. január 22-én kötött marketingmegállapodásra, valamint a szintén ugyanezen a napon született, „a DMG és az LV közötti marketingmegállapodáshoz csatolt kísérőlevélre” is vonatkozott.

52. Ezt követően a megtámadott ítéletben (73–77. pont) a Törvényszék elemezte azokat a különböző elemeket és információkéréseket, amelyeket a hivatalos vizsgálati eljárás megindítása előtt címeztek az osztrák hatóságokhoz és a Ryanairhez, és ebből azt a következtetést vonta le, hogy az általa elemzett valamennyi információkérés a DMG és az AMS közötti 2002. évi MSA-ra, valamint a DMG és az LV közötti 2002. évi kísérőlevélre is kiterjedt, így olyan intézkedésekről volt szó, amelyek megszakíthatják a 2015/1589 rendeletben előírt elévülési időt.

53. Ezt követően ezen ítélet 77–79. pontjában a Törvényszék megállapította, hogy a vitatott határozat különböző elemei azt bizonyítják, hogy a 2002. évi ASA és a „2002-ben kötött marketingmegállapodások” elválaszthatatlanul kapcsolódnak egymáshoz, így a Törvényszék által vizsgált információkérés valóban megszakította az elévülési időt.

54. Végül az említett ítélet 80–84. pontjában a Törvényszék lényegében úgy ítélte meg, hogy mivel az osztrák hatóságok és a Ryanair címzettként ismerték a tőlük kiegészítő információkat kérő levelek tartalmát, a Bizottság indokolási kötelezettségének teljesítéséhez elegendő volt azon időpontok megjelölése, amikor a Bizottság az elévülési időt megszakító intézkedéseket hozta.

55. Emlékeztetek arra, hogy a Bíróság már korábban kimondta, hogy a 17. cikkben előírt elévülési időt megszakíthatja az olyan intézkedés, amelyet nem közöltek a támogatás kedvezményezettjével. [17]

[17] Az EK-Szerződés 93. cikkének alkalmazására vonatkozó részletes szabályok megállapításáról szóló, 1999. március 22-i 659/1999/EK tanácsi rendelet 15. cikkét (jelenleg a 2015/1589 rendelet 17. cikke) illetően lásd: 2005. október 6-i Scott kontra Bizottság ítélet (C-276/03 P, EU:C:2005:590, 36. pont).

56. A Bíróság azt is kimondta, hogy az említett határidő lejárta mindössze időbeli korlátot szab a Bizottság állami támogatás visszafizettetésére vonatkozó hatáskörének, és ezért a határidő lejárta nem eredményezheti azt, hogy a jogellenes állami támogatásokat visszamenőleges hatállyal szabályszerűvé teszi pusztán azáltal, hogy azok létező támogatásokká válnak. [18]

57. Úgy tűnik azonban, hogy a Bíróság még nem pontosította kifejezetten, hogy a Bizottság által a 17. cikk értelmében tett intézkedésnek (mint például egy információkérés) milyen pontosságú információkat kell tartalmaznia ahhoz, hogy megszakítsa ezt az időszakot.

58. E tekintetben a Törvényszék eddig csak azt állapította meg, hogy „a [információkérés] egyszerűsége nem jár azzal a következménnyel, hogy megfossza azt a [jelenleg a 2015/1589 rendelet 17. cikke] szerinti elévülési idő megszakítására alkalmas intézkedésként kifejtett joghatásától”. [19]

59. Ez felveti azt a kérdést, hogy – ahogyan a fellebbezők állítják – a Törvényszék a 2015/1589 rendelet 17. cikkében előírt elévülési időt megszakító cselekménynek minősülő „intézkedés” fogalmát túlságosan tágan értelmezte.

60. Először is, a 2015/1589 rendelet 17. cikke (2) bekezdésének szövege úgy rendelkezik, hogy „[a] jogellenes támogatással kapcsolatos intézkedése[k] megszakítják a jogvesztő határidőt [helyesen: elévülési időt]”.

61. A megfogalmazás egyértelművé teszi, hogy az intézkedésnek „a jogellenes támogatással kapcsolatosnak” kell lennie.

62. Ez azt jelenti, hogy az uniós jogalkotó nem akart szabad kezet adni a Bizottságnak e tekintetben.

63. Másodszor, az elévülési idő célja a jogbiztonság biztosítása (lásd a 2015/1589 rendelet (26) preambulumbekezdését), nem utolsósorban azokban az esetekben, amikor a jogellenes támogatás nyújtása hosszú időn keresztül felderítetlen maradt. Ez például olyan esetekben fordulhat elő, amikor egy tagállam nem vette észre, hogy egy bizonyos intézkedés állami támogatásnak minősül. [20] Ezenkívül a jogirodalom az elévülés további céljaként említi a verseny védelmét. [21]

64. Egyrészt, az intézkedésnek kellően konkrétnak kell lennie ahhoz, hogy a Bizottság ne kapjon szabad kezet, hogy elkerülhető legyen egy olyan helyzet, amikor a tagállamok és a kedvezményezettek részére rendszeres szabványosított információkéréseket lehet küldeni, és ily módon könnyen meg lehet kerülni a tízéves elévülési időt. Az ilyen értelmezés – amint azt a fellebbezők helyesen hangsúlyozzák – sértené a bizalomvédelem elvét és a támogatás kedvezményezettje (és a tagállam) jogbiztonságát. [22] Véleményem szerint azt is figyelembe kell venni, hogy a tíz év már jelentős időszak bármely vállalkozás (vagy tagállam) számára, amely alatt a támogatás visszafizettetésére irányuló esetleges igényekkel még számolni lehet. Ez a bizonytalanság gazdasági terhet is jelent minden vállalkozás számára.

[18] Lásd analógia útján: 2019. január 23-i Fallimento Traghetti del Mediterraneo ítélet (C-387/17, EU:C:2019:51, 61. és 62. pont).

[19] 2003. április 10-i Département du Loiret kontra Bizottság ítélet (T--369/00, EU:T:2003:114, 82. pont).

[20] Lásd például: Säcker, F. J. és Montag, F. (szerk.), *European State Aid Law*, Beck, 2016, 1613. o.

[21] Lásd: uo.

[22] Lásd: 2005. október 6-i Scott kontra Bizottság ítélet (C-276/03 P, EU:C:2005:590, 30. pont).

65. Másrészt, a Bizottságnak elegendő időre van szüksége ahhoz, hogy a vizsgálatait lefolytassa. Az állami támogatásokra vonatkozó jog alapján vizsgálandó intézkedés pontos meghatározása nem követelhető meg. Ez túlságosan magas követelményt jelentene a Bizottság számára. Kezdetben minden vizsgálatra jellemző a tagállam vagy a kedvezményezett, valamint a Bizottság közötti információhiány.

66. Harmadszor, ami az elévülési idő megszakítására alkalmas információkérés tartalmát és pontosságát illeti, a 2015/1589 rendeletből egyértelműen kitűnik, hogy amennyiben a Bizottság információval rendelkezik egy állítólagos jogellenes támogatásról vagy támogatással való visszaélésről, jogosult információt kérni, különösen az érintett tagállamtól. A tagállamnak *meg kell adnia minden szükséges információt, hogy lehetővé tegye a Bizottság számára az előzetes vizsgálat vagy a hivatalos vizsgálati eljárás keretében történő határozathozatalt.* [23]

67. Az, hogy az információkérés olyan eszköz, amely lehetővé teszi a Bizottság számára a *szükséges* információk beszerzését, a 2015/1589 rendelet (9), (10), (24) és (36) preambulumbekezdéséből, valamint 2. cikkének (2) bekezdéséből, 5. cikkének (1) bekezdéséből, 7. cikkének (1) bekezdéséből, 12. cikkének (2) bekezdéséből, 21. cikkének (1) bekezdéséből és 25. cikkének (1) bekezdéséből következik.

68. Mivel az uniós bíróságok már állást foglaltak az 1/2003/EK rendelet [24] szerinti információkérés számos lényeges eleméről, különösen a „szükséges” elemről, ez az ítélkezési gyakorlat *értelemszerűen* alkalmazandó az információkérések 2015/1589 rendelet szerinti értelmezésére is. Az 1/2003 rendelet 18. cikke, amelynek címe „Információkérés”, ugyanis pontosan ugyanazt a vizsgálati eszközt biztosítja a Bizottság számára, mint amit az állami támogatások vizsgálata során alkalmaz.

69. Az 1/2003 rendelet 18. cikkének (1) bekezdésében előírt „szükségesség” követelményére tekintettel az uniós bíróságok pontosították, hogy a Bizottság kizárólag olyan információk közlését kérheti, amelyek alkalmasak arra, hogy lehetővé tegyék azon feltételezett jogsértések vizsgálatát, amelyek a vizsgálatot indokolják, és amely jogsértések feltüntetésre kerültek az információkérésben. [25]

70. Összefüggésnek kell fennállnia a Bizottság által kért információk és a vizsgálat tárgyát képező jogsértés között. A Bizottságnak észszerűen feltételeznie kell, hogy az információk segítik a Bizottságot az állítólagos jogsértés fennállásának megállapításában. [26]

71. A kérelem indoklásában fel kell tüntetni az információkérés „szükségességét”. Ami az információkérés célját illeti, a Bizottságnak világosan, pontosan és egyértelműen meg kell határoznia a versenyszabályok általa vizsgálni kívánt feltételezett megsértését. [27]

[23] Lásd a 2. cikk (2) bekezdését, valamint az 5. cikk (1) és (2) bekezdését, amelyek a 12. cikk (2) bekezdése értelmében az e rendelkezés alapján kért információkra is alkalmazandók.

[24] A Szerződés 81. és 82. cikkében meghatározott versenyszabályok végrehajtásáról szóló, 2002. december 16-i tanácsi rendelet (HL 2003. L 1., 1. o.; magyar nyelvű különkiadás 8. fejezet, 2. kötet, 205. o.).

[25] 2016. március 10-i HeidelbergCement kontra Bizottság ítélet (C-247/14 P, EU:C:2016:149, 23. pont); 2021. január 28-i Qualcomm és Qualcomm Europe kontra Bizottság ítélet (C-466/19 P, EU:C:2021:76, 68. pont). Ez a szakasz többek között a jogirodalomban tárgyalt eseteken alapul. Lásd Geulette, A. és Scholz, M., *Article 18 Requests for Information*, in Prete, L., Laitenberger, J., Gauer, C. és Dekeyser, K. (szerk.), *Regulation 1/2003 and EU Antitrust Enforcement*, Wolters Kluwer, 2022, 433. o. és azt követő oldalak, ahol további ítélkezési gyakorlatot idéznek.

[26] Lásd: 2021. január 28-i Qualcomm és Qualcomm Europe kontra Bizottság ítélet (C-466/19 P, EU:C:2021:76, 70. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

[27] 2016. március 10-i HeidelbergCement kontra Bizottság ítélet (C-247/14 P, EU:C:2016:149, 20., 24. és 25. pont).

72. Ebből következik, hogy egy információkérés indokolása nem lehet sem homályos, sem általános, különösen akkor, ha a vizsgálat már nem a legelső szakaszban van, és ha az érintett jogsértések gyanúját kellő pontossággal kell bemutatni.[28]

73. A Bizottságot terhelő sajátos indokolási kötelezettség ugyanis alapvető követelmény nem csupán azért, hogy az információkérés indokoltsága kitűnjön, *hanem azért is, hogy a vállalkozások megérthessék, hogy a védelemhez való joguk megtartása mellett milyen mértékű együttműködésre kötelesek, ügyelve arra, hogy az uniós bíróságok gyakorolhassák felülvizsgálati jogkörüket.*[29]

74. Ebből következik, hogy a Bizottság által kért információkat a körülményekhez képest a lehető legpontosabban kell meghatározni.

75. Fontosnak tartom megjegyezni, hogy mivel a 2015/1589 rendelet 17. cikkének (2) bekezdésében előírt elévülési idő megszakítása kivételt képez az említett rendelet 17. cikkének (1) bekezdésében előírt tízéves elévülési idő alól, azt megszorítóan kell értelmezni.

76. Továbbá, amint azt a fentiekben láttuk, a 17. cikk (2) bekezdése megköveteli, hogy az elévülési idő e rendelet szerinti megszakítása érdekében a Bizottság írásbeli információkérése „a jogellenes támogatással kapcsolatos” legyen, illetve az 1/2003 rendelet analógia útján alkalmazható 18. cikke előírja, hogy az információkéréseknek „szükségesnek” kell lenniük.

77. Amint azt az ítélkezési gyakorlat fenti áttekintése alapján láttuk, az információkérés akkor „szükséges” a 17. rendelet[30] 11. cikkének (1) bekezdése értelmében – amely az 1/2003 rendelet 18. cikkének előzménye –, ha „jogszerűen a feltételezett jogsértéssel kapcsolatban állónak tekinthető”.[31]

78. Véleményem szerint egyértelmű, hogy az állami támogatási eljárás keretében az információkérésekre ugyanezt a megközelítést kell alkalmazni. Ennélfogva az információkérés akkor „szükséges”, ha jogszerűen tekinthető úgy, hogy kapcsolódik a feltételezett jogellenes állami támogatáshoz.

79. Ebből következik, hogy ahhoz, hogy érvényesen megszakítsa a 2015/1589 rendelet 17. cikkének (1) bekezdésében előírt tízéves elévülési időt, az információkérésnek szükségesnek kell lennie az előzetes vizsgálathoz vagy eljáráshoz, és végső soron szükségesnek kell lennie a jogellenes állami támogatások visszafizettetését elrendelő határozat elfogadásához. Következésképpen a Bizottság például nem küldhet olyan információkérést, amelynek egyetlen célja az elévülési idő mesterséges meghosszabbítása a jogellenes állami támogatás visszafizettetésére vonatkozó hatáskör megőrzése érdekében.[32] A kizárólag ilyen célú információkérések nem lehetnek „szükségesek” a „jogsértési eljárás” szempontjából.

[28] 2016. március 10-i HeidelbergCement kontra Bizottság ítélet (C-247/14 P, EU:C:2016:149, 39. pont).

[29] 2016. március 10-i HeidelbergCement kontra Bizottság ítélet (C-247/14 P, EU:C:2016:149, 19. pont).

[30] Az 1962. február 6-i tanácsi rendelet – A Szerződés [81.] és [82.] cikkének végrehajtásáról szóló első rendelet (HL 1962., 13., 204. o.; magyar nyelvű különkiadás 8. fejezet, 1. kötet, 3. o.), amely a 1/2003 rendelet előzményének tekinthető.

[31] 1991. december 12-i SEP kontra Bizottság ítélet (T-39/90, EU:T:1991:71, 29. pont) (a Bíróság által elutasított fellebbezés).

[32] Lásd ebben az értelemben: 2001. február 15-i Ausztria kontra Bizottság ítélet (C-99/98, EU:C:2001:94, 45–67. pont).

80. Továbbá, ha a Bizottság képes lenne megszakítani az elévülési időt azáltal, hogy olyan „mindent felölelő” információkéréseket küld, amelyek nem szükségesek az eljáráshoz, akkor a 2015/1589 rendelet 17. cikkének (1) bekezdésében meghatározott, már így is elég jelentős 10 éves maximumon túlmenően is szisztematikusan meghosszabbíthatná az elévülési időt, és ezzel teljesen aláásná azt.

81. Meg kell jegyezni, hogy a fenti megközelítésemet már követte az uniós bíróságok ítélkezési gyakorlata, amely azt elemezte, hogy a Bizottság 17. rendelet szerinti információkérései képesek voltak-e megszakítani a 2988/74/EGK rendeletben előírt elévülési időt.[33]

82. A jelen ügyben a Törvényszék megvizsgálta mind a négy információkérés, a Bizottság által feltett kérdések, valamint a Ryanair által adott válaszok szövegét. A Törvényszék ezt követően megvizsgálta azokat a kritériumokat, amelyek az egyes szerződések megfelelő meghatározását jelentik, és amelyek „alapján” meg lehet vizsgálni azok jogszerűségét. Úgy vélem, hogy a jelen esetben az információkérések megfelelnek az elévülési idő megszakítása feltételeinek. Nem voltak homályosak, és céljuk az volt, hogy a feltételezett támogatással kapcsolatban szükséges információkat szerezzenek be.

83. Ehhez közvetlenül kapcsolódik az a kérdés, hogy milyen feltételek mellett lehet úgy tekinteni, hogy a szerződések elválaszthatatlanul kapcsolódnak egymáshoz. Ez annak megállapítása szempontjából lényeges, hogy az a tény, hogy két szerződést konkrétan megemlítettek, míg a másik kettőt nem, úgy tekintendő-e, mint ami nem eléggé pontos, és így az információkérés nem kapcsolódik a nem említett szerződésekhez.

84. A Törvényszék szerint a szerződések között elválaszthatatlan kapcsolat áll fenn, amely a szerződő felek közötti gazdasági kapcsolat szorosságából, a szerződések megkötésének azonos időpontjából, valamint a szerződések tárgya és feltételei vonatkozásában fennálló kapcsolatból ered (a megtámadott ítélet 77. és azt követő pontja).

85. Figyelembe véve ezt a szoros kapcsolatot, a szerződések különválasztása az elévülési idő megszakadása tekintetében véleményem szerint önkényes lenne. A négy szerződés egy gazdasági konstrukciót alkot, amelyet csak azért osztottak négy szerződésre, mert maga a társaság leányvállalatokra oszlik. Ennek a kapcsolatnak a szétválasztása ezért figyelmen kívül hagyná az ügy ténybeli összefüggéseit.

86. Noha a Törvényszék nem vizsgálta, hogy a szóban forgó információkérések megfelelnek-e a „szükségesség” kritériumának (amelyet fentebb kifejtettem), a Bíróság előtt lévő dokumentumokból egyértelműen kitűnik, hogy a jelen ügyben ezek az információkérések valóban szükségesek voltak, mivel nyilvánvalóan kapcsolatban álltak a feltételezett jogellenes állami támogatással, és szükségesek voltak az előzetes vizsgálathoz, és végül a jogellenes állami támogatás visszafizettetésére vonatkozó határozat meghozatalához.

[33] Az eljárások időtartamának korlátozásáról, valamint az Európai Gazdasági Közösség szállításra és versenyre vonatkozó szabályai alapján kezdeményezett szankciók végrehajtásáról szóló, 1974. november 26-i tanácsi rendelet (HL 1974. L 319., 1. o.; magyar nyelvű különkiadás 7. fejezet, 1. kötet, 61. o.). Lásd: 2003. március 19-i CMA CGM és társai kontra Bizottság ítélet (T-213/00, EU:T:2003:76, 484–511. pont) (a Bíróság által elutasított fellebbezés).

87. Úgy vélem, hogy a fentiekben általam javasolt megoldás a 2015/1589 rendelet értelmezéséből következik, és nem jelenti azt, hogy a Bizottság szabad kezet kapna, illetve a Bizottság vizsgálataival kapcsolatban nem ír elő megvalósíthatatlan normákat sem. Ily módon egyensúlyt teremt a jogbiztonság védelme és a hatékony verseny helyreállítása között, mint az említett rendeletben rögzített két versengő elv között (a (25) és (26) preambulumbekezdés).

88. Ebből következik, hogy a második jogalap első részét mint megalapozatlant el kell utasítani.

*2. A második jogalap második részéről*

89. A fellebbezők lényegében azt állítják, hogy a Törvényszék tévesen alkalmazta az EUMSZ 296. cikket, amikor úgy ítélte meg, hogy a vitatott határozat indoklása elegendő volt, holott e határozat külön nem fejtette ki, hogy a Bizottság miért utasította el a fellebbezők által a közigazgatási eljárás során felhozott érveket, nevezetesen azt, hogy a 2015/1589 rendelet 17. cikkében foglalt elévülési idő lejárt.

90. A megtámadott ítélet szerint elegendő azokat a tényeket és jogi megfontolásokat ismertetni, amelyek alapvető fontossággal bírnak a határozat tekintetében.[34] Ezenkívül, „tekintettel arra, hogy az osztrák hatóságoknak és a Ryanairnek tudomása volt a Bizottság által nekik címzett kiegészítő információkérő levelek tartalmáról, a Bizottságnak az EUMSZ 296. cikk értelmében csak azokat a tényeket kellett megjelölnie, amelyek alapvető jelentőséggel bírnak a vitatott határozat tekintetében”.[35]

91. Véleményem szerint az a döntő kérdés, hogy a feltételezés, amely szerint a Bizottság és a címzett közötti levelezést egészében kell vizsgálni, összeegyeztethető-e az EUMSZ 296. cikkre vonatkozó ítélkezési gyakorlat által kialakított elvekkel.

92. Amint arra a megtámadott ítélet 80. pontja helyesen emlékeztet, a Bíróság már korábban egyértelműen kimondta, hogy „nincs szükség arra, hogy az indokolás valamennyi releváns tény- és jogkérdésre külön kitérjen, mivel azt a kérdést, hogy valamely aktus indokolása megfelel-e [az EUMSZ 296. cikk] követelményeinek, nem pusztán az indoklás szövegének, hanem kontextusának, valamint az érintett kérdésre vonatkozó jogszabályok összességének figyelembevételével kell megítélni”.[36]

93. Mivel a „kontextus” nyilvánvalóan magában foglalja a teljes levelezést is, a fellebbezőknek az EUMSZ 296. cikkel kapcsolatos ítélkezési gyakorlat téves alkalmazására alapított érvelése jelen esetben megalapozatlan.

94. Emlékeztetni kell arra, hogy az állami támogatások ellenőrzésére irányuló eljárás a támogatás nyújtásáért felelős tagállammal szemben indított eljárás, és az érdekeltek (beleértve a kedvezményezettet is) nem tarthatnak igényt arra, hogy a Bizottsággal olyan kontradiktórius vitát folytassanak le, mint amely e tagállam számára nyitva áll.[37]

[34] A megtámadott ítélet 81. pontja, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

[35] A megtámadott ítélet 83. pontja.

[36] 1998. április 2-i Bizottság kontra Sytraval és Brink’s France ítélet (C-367/95 P, EU:C:1998:154, 63. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

[37] 2020. március 11-i Bizottság kontra Gmina Miasto Gdynia és Port Lotniczy Gdynia Kosakowo ítélet (C-56/18 P, EU:C:2020:192, 73–75. pont).

95. Ennélfogva a Bizottság nem volt köteles külön válaszolni a fellebbezők e tekintetben tett észrevételeire.

96. Ebből következik, hogy a második jogalap második részét mint megalapozatlant el kell utasítani, és következésképpen a második jogalapot teljes egészében el kell utasítani.

### *C. A harmadik jogalap, amely a bizonyítékok elferdítésére hivatkozik annak értékelése során, hogy a Bizottság jogszerűen alkalmazta-e a piacgazdasági szereplő tesztet*

97. A fellebbezők lényegében azt állítják, hogy a Törvényszék elferdítette az elé terjesztett bizonyítékok egyértelmű tartalmát annak értékelésekor, hogy a Bizottság jogszerűen alkalmazta-e az úgynevezett „piacgazdasági szereplő" tesztet annak meghatározása során, hogy a fellebbezők az EUMSZ 107. cikk (1) bekezdése értelmében vett előnyben részesültek-e. Különösen arra hivatkoznak, hogy a Törvényszék elferdítette a következőkkel kapcsolatos bizonyítékokat: (i) a repülőtér és a Ryanair között létrejött, repülőtéri szolgáltatásokról szóló megállapodásban előírt biztonsági díj; (ii) azon működési többletkiadások becslése (biztonsági marzs), amelyeket a repülőtér elvárhatott, valamint (iii) az a kihasználtsági mutató, amelyre a Bizottság az *ex ante* jövedelmezőségi értékelés során támaszkodott.

98. Meg kell vizsgálni, hogy a fellebbezők által felhozott elemeket a Törvényszék a Bíróság ítélkezési gyakorlata értelmében elferdítette-e,[38] és ha igen, akkor ez az elferdítés olyan mértékű-e, hogy az érvényteleníti a Törvényszék azon következtetését, hogy a Bizottság az előny fennállásának megállapítását lényegében elegendő és hiteles információkra és adatokra alapozta.

99. Nem elegendő azonban, hogy a fellebbezők „megjelölték az ügy irataiban szereplő valamennyi olyan releváns helyet, amely lehetővé teszi a Bíróság számára a jogellenes elferdítés fennállásának megállapítását", mivel az elferdítésnek nyilvánvalónak kell lennie a Bíróság irataiból, anélkül, hogy a tények és a bizonyítékok újbóli értékelésére szükség lenne.[39]

#### *1. Biztonsági díj*

100. A fellebbezők az elsőfokú eljárásban előadott érveikre hivatkoznak (amelyek szerint a biztonsági díjat kiszámlázták a Ryanairnek, amely azt megfizette), és előadják, hogy az ügy irataihoz csatolt bizonyítékok azt mutatják, hogy a Ryanairnek szerződéses kötelezettsége volt megfizetni a biztonsági díjat, és azt e kötelezettségnek megfelelően ténylegesen meg is fizette. Azzal érvelnek, hogy a Törvényszék nem vette megfelelően figyelembe az elé terjesztett bizonyítékokat.

101. Először is, a fellebbezés szóban forgó pontjaiban (331. és 332. pont) a Törvényszék nem utalt arra, hogy ezt a díjat a repülőtér nem hárította át a Ryanairre. Ehelyett csupán azt állapította meg, hogy e díjat visszatérítették a Ryanairnek.

102. Mindazonáltal, még ha ki is derülne, hogy a Ryanair által hivatkozott bizonyítékokból nyilvánvalóan az következik, hogy a Ryanair valóban megfizette a repülőtérnek ezt a biztonsági díjat *(quod non)* – amit a Törvényszék mindenesetre nem kérdőjelezett meg az említett

[38] 2021. január 28-i Qualcomm és Qualcomm Europe kontra Bizottság ítélet (C-466/19 P, EU:C:2021:76, 43. és 44. pont).

[39] 2016. március 8-i Görögország kontra Bizottság ítélet (C-431/14 P, EU:C:2016:145, 32. pont); 2021. március 2-i Bizottság kontra Olaszország és társai ítélet (C-425/19 P, EU:C:2021:154, 52. pont).

pontokban –, ez nem jelentené feltétlenül azt, hogy a Törvényszék e tekintetben a fellebbezők állításának megfelelően elferdítette a bizonyítékokat, és hogy tévesen jutott arra a következtetésre, hogy a Bizottság – nyilvánvaló értékelési hiba elkövetése nélkül – úgy ítélhette meg, hogy ez a díj a repülőtér számára a 2006-os megállapodások jövedelmezőségének elemzése szempontjából többletköltségnek minősül.

103. A Törvényszék ugyanis következtetését a Bizottság magyarázatára alapította, amely szerint az osztrák hatóságok két alkalommal megerősítették, hogy a biztonsági díjat végül visszatérítették a Ryanairnek.

104. A megtámadott ítélet 332. pontjában a Törvényszék e tekintetben annak megállapítására szorítkozik, hogy a Bizottság az érintett tagállamtól gondosan kikérte azokat a releváns információkat, amelyek lehetővé tették számára annak ellenőrzését, hogy a biztonsági díjat ténylegesen visszatérítették-e a Ryanairnek.

105. Úgy vélem, hogy a Törvényszék jogosan állapította meg, hogy a Bizottság eleget tett az alapos és pártatlan vizsgálatra vonatkozó kötelezettségének, és hogy az Ausztria által szolgáltatott információkra kellett támaszkodnia, és úgy kellett tekintenie, hogy a biztonsági díj a 2006. évi megállapodások jövedelmezőségi elemzése céljából többletköltséget jelent a repülőtér számára.

106. Továbbá, még ha azzal érvelnénk is, hogy a Bizottság által benyújtott konkrét bizonyítékok hiányában a Törvényszék nem tulajdoníthatna ilyen jelentőséget a Bizottság állításainak *(quod non)*, ez semmiképpen sem jelentené a bizonyítékok elferdítését a Bíróság ítélkezési gyakorlata értelmében.[40]

107. Elegendő megállapítani, hogy nem lett volna lehetetlen a fellebbezők számára annak bizonyítása, hogy a biztonsági díjat nem térítették vissza a Ryanairnek, mivel elképzelhető, hogy a Ryanair könyvelésének elemzése alkalmas lett volna ennek kimutatására.

### *2. Biztonsági marzs*

108. A 2002. évi megállapodások jövedelmezőségi elemzése szempontjából releváns működési többletkiadások számításának alapjául szolgáló értékekhez az osztrák hatóságok által hozzáadott biztonsági marzsot illetően a fellebbezők azt állítják, hogy a gazdasági tanácsadójuk, az Oxera 2018. évi jelentéséből kitűnik, hogy a Bizottság által a többletköltségekre vonatkozóan elvégzett becslések megmagyarázhatatlanul magasak, és hogy a Törvényszék elferdítette a bizonyítékokat azáltal, hogy figyelmen kívül hagyta vagy elmulasztotta megfelelően figyelembe venni e jelentést (a megtámadott ítélet 301. és 302. pontja).

109. Az igaz, hogy a fellebbezők által megtámadott 301. és 302. pont nem említi a 2018-as Oxera jelentést.

110. Ebből azonban nem következik *ipso facto*, hogy a Törvényszék elferdítette e dokumentumot. Ellenkezőleg, úgy vélem, hogy érvelésükkel a fellebbezők valójában azt a súlyt kívánják vitatni, amelyet ez az igazságszolgáltatási fórum a saját érveikkel szemben a Bizottság érveinek tulajdonított. Ez azonban azt jelenti, hogy a fellebbezők a tények és bizonyítékok új értékelését kérik, ami a fellebbezés során elfogadhatatlan.

[40] Amelyre a jelen indítvány 99. pontjában hivatkozom.

111. Ezenkívül érvelésük a megtámadott ítélet részleges olvasatán alapul. A Törvényszék a fellebbezőknek az első fokon előterjesztett, a 2002. évi megállapodásokhoz kapcsolódó többletkiadások túlbecslésére (a biztonsági marzs e működési többletkiadások részét képezi) irányuló, szélesebb körű keresetére vonatkozó értékelése a megtámadott ítélet 288. és azt követő pontjaiban található. A Törvényszék különösen a 289. és 296. pontban hivatkozik az Oxera 2018-as jelentésére. Ezért a fellebbezők azon érvelése, miszerint a megtámadott ítélet nem hivatkozik e jelentésre, egyszerűen téves, és azon állításuk, miszerint a Törvényszék figyelmen kívül hagyta e jelentést, nem megalapozott.

112. Elég, ha rámutatok arra, hogy a Törvényszék a Bizottság magyarázatát elegendőnek tartotta ahhoz, hogy elutasítsa a működési többletkiadások (beleértve a biztonsági marzsot is) állítólagos túlértékelését, anélkül, hogy a fellebbezők által ebben az összefüggésben előterjesztett minden egyes állítással kapcsolatban kifejezetten meg kellett volna említenie a 2018. évi Oxera jelentést. Következésképpen a Törvényszék nem ferdítette el a bizonyítékokat.

*3. Kihasználtsági mutató*

113. A kihasználtsági mutató a 2002. évi megállapodások jövedelmezőségének *ex ante* elemzése szempontjából volt releváns. A vitatott határozat 70%-os kihasználtságot állapított meg, amelyet a fellebbezők túl alacsonynak tartanak. Azt állítják, hogy: (i) a 2002. évi ASA 76%-os célkihasználtságot állapított meg; (ii) a Bizottság a 2006. évi megállapodások elemzése során magasabb, 85%-os kihasználtsági mutatót alkalmazott; (iii) a vitatott határozat kimondta, hogy a repülőtér kevéssel az 1915-ös megalakulását követően már polgári repülési tevékenységet folytatott, és így „sok évtizedes tapasztalatot szerzett a polgári repülés terén”; és (iv) a 2018. évi Oxera jelentés kimutatta, hogy a 76%-os célkihasználtság közel állt a Ryanair által a hálózatában elért mintegy 80%-os kihasználtsághoz, bár valamivel alacsonyabb. A fellebbezők azt kifogásolják, hogy a Törvényszék figyelmen kívül hagyta vagy elmulasztotta megfelelően figyelembe venni a bizonyítékokat, és a Bizottság beadványait készpénznek vette.

114. Véleményem szerint a fellebbezők érvelését a biztonsági marzsot illetően a fentiekben hivatkozottakkal azonos okok miatt el kell utasítani.

115. A Törvényszék megállapítja, hogy a 2002. évi ASA 76%-os célkihasználtságot határozott meg, amint azt a fellebbezők a jelen jogalap keretében állítják, és hogy a Bizottság a vitatott határozatban 70%-ot alkalmazott, anélkül, hogy nyilvánvaló értékelési hibát követett volna el, mivel a repülőtér ebben az időszakban semmilyen tapasztalattal nem rendelkezett a fapados légitársaságokkal kapcsolatban, és e társaságok ekkoriban kevésbé voltak ismertek, mint jelenleg.

116. Az a tény, hogy a repülőtér 1915 óta működött, és így „a polgári repülési tapasztalatot” szerzett, nem kérdőjelezheti meg azt a tényt, hogy a 2002. évi megállapodások megkötésének időpontjában nem rendelkezett semmilyen tapasztalattal a Ryanairrel vagy más fapados légitársasággal kapcsolatban. Ezt egyébként a fellebbezők sem vitatják.

117. Ezért a fellebbezők azon érvelését, miszerint a Törvényszék figyelmen kívül hagyta vagy elmulasztotta megfelelően figyelembe venni az elé tárt bizonyítékokat, mint megalapozatlant el kell utasítani. Lehet, hogy a fellebbezők nem értenek egyet a bizonyítékok Törvényszék általi értékelésével, ez azonban nem jelenti azt, hogy a Törvényszék elferdítette volna e bizonyítékokat.

*4. A harmadik jogalapra vonatkozó következtetés*

118. A fellebbezők nem bizonyították, hogy a Törvényszék elferdítette volna a bizonyítékokat, és még kevésbé azt, hogy az ilyen elferdítések nyilvánvalóak lettek volna. Ennélfogva a harmadik jogalapot mint megalapozatlant kell elutasítani.

***D. A negyedik jogalap, amely a visszatérítendő támogatás összegével kapcsolatos téves jogalkalmazásra hivatkozik***

119. A fellebbezők lényegében azt állítják, hogy a Törvényszék tévesen állapította meg, hogy mind a támogatás fennállását, mind pedig annak összegét kizárólag *ex ante* bizonyítékok alapján kell megítélni. Ezenfelül a Törvényszék nem foglalkozott azon érveikkel, hogy az *ex ante* adatokat „a támogatást nyújtó közvetlen ellenőrzése alatt álló tényezőkre" vonatkozóan helyesbíteni kell, hanem csak „teljesen véletlenszerű" fejleményekre hivatkozott. A fellebbezők azt állítják, hogy a Törvényszék tévesen értelmezte az ítélkezési gyakorlatot (amely nem akadályozza a Bizottságot abban, hogy ilyen helyesbítést végezzen). Azt állítják, hogy a Törvényszék tévedése a támogatás „nyújtásának" és „kifizetésének" összetévesztéséből ered.

120. Úgy tűnik, hogy a fellebbezők *de facto* megkérdőjelezik a piacgazdasági szereplő tesztnek az alapját, vagyis azt a kérdést, hogy mit tett volna egy körültekintő piacgazdasági magánbefektető a megállapodások megkötésének időpontjában.

121. A fellebbezők érvelése hatástalannak tűnik. A Bíróság ugyanis egyértelműen kimondta, hogy a piacgazdasági szereplő teszt alkalmazása szempontjából „csak a szóban forgó intézkedés meghozataláról szóló döntés időpontjában rendelkezésre álló adatok és előrelátható fejlemények relevánsak". [41]

122. Következésképpen, „az érintett intézkedés meghozatalának időpontját követő elemek a [piacgazdasági szereplő teszt] alkalmazásakor nem vehetők figyelembe". [42]

123. Másfelől a Bíróság már kimondta, hogy a fenti ítélkezési gyakorlatra tekintettel az az érvelés, amellyel a fellebbező a Törvényszéknek a visszatérítendő támogatások értékelésére vonatkozó értékelésének megalapozottságát vitatja, *hatástalan*, mivel az a szóban forgó intézkedések meghozatalát követő események figyelembevételén alapul. [43]

124. E tekintetben úgy vélem továbbá, hogy a fellebbezők állításával ellentétben a Larko kontra Bizottság ítélet fent említett pontjának szövegéből egyértelműen kitűnik, hogy az mind a támogatás fennállására, mind pedig a visszatérítendő támogatás összegére vonatkozik.

125. Amint arra a Bizottság rámutatott, a fellebbezők érvelése a fent említett kétféle helyzet összemosását jelenti, és bizonyos fokú zavart okoz a fellebbezésükben. Mindenesetre a megtámadott ítéletben a Törvényszék helyesen foglalkozott az általuk hivatkozott két helyzettel („a Ryanair vagy az LV és az AMS számára az adott időszakban ténylegesen fizetett marketingdíjak" és „a bevételekre és költségekre vonatkozó egyéb *ex post* adatokon alapuló kiigazítások, amelyek a költségek nyilvánvaló túlbecslését mutatták").

[41] 2020. március 26-i Larko kontra Bizottság ítélet (C-244/18 P, EU:C:2020:238, 31. pont, lásd szintén 28–30. pontot) (a továbbiakban: Larko kontra Bizottság ítélet).

[42] Larko kontra Bizottság ítélet, 32. pont.

[43] Larko kontra Bizottság ítélet, 113. pont.

126. Először is, a Törvényszék tiszteletben tartja a piacgazdasági szereplő teszt elveit, és többek között a megtámadott ítélet 419. pontjában kifejti, hogy mind a támogatás fennállását, mind pedig az összegét a támogatás nyújtásának időpontjában fennálló helyzet alapján kell értékelni. Ezen elvre hivatkozva a Törvényszék elutasította a fellebbezők azon állítását, amely szerint a Bizottságnak a támogatás összegének kiszámítása során *ex post* bizonyítékokkal „ki kellett volna javítania" a repülőtér működési költségeit, amint az a megtámadott ítélet 427–429. pontjában kifejtésre került.

127. E tekintetben a Törvényszék helyesen alkalmazta a fent hivatkozott Larko kontra Bizottság ítéletet.

128. A fellebbezők „hibákra" való hivatkozása félrevezető, mivel olyan információkra hivatkoznak, amelyek a támogatás nyújtásának időpontjában nem álltak rendelkezésre (a 2002. évi működési költségeket a 2005. évi költségelszámolási rendszer adatai alapján kívánják kijavítani, miközben e rendszer korábban nem is állt a repülőtér rendelkezésére). *Ex ante* szempontból teljesen helytelen „hibákról" beszélni, amikor *ex post* információkra hivatkozunk. Ebből következik továbbá, hogy a fellebbezők azon állítása, amely szerint ilyen „javítást" kell végezni, ha a „hiba" a támogatást nyújtó adataiban van, irreleváns és mindenesetre hatástalan.

129. Egyetértek a Bizottsággal abban, hogy ha követnénk a fellebbezők érvelését, akkor a támogatás összegét az *ex post* adatok alapján a kedvezményezett kárára is lehetne „javítani". E tekintetben a Törvényszék a megtámadott ítélet 421. pontjában csupán néhány példát hozott fel a támogatás összegének módosítását eredményező véletlen fejleményekre, de nem vezette be azt a követelményt, hogy az ilyen fejleményeknek a támogatást nyújtó ellenőrzésén kívül állónak kell lenniük.

130. Másodszor, a fellebbezők érvelésével ellentétben a Törvényszék helyesen foglalkozott azzal a helyzettel, amikor Ausztria módosíthatja a visszatérítendő támogatást a kedvezményezettnek ténylegesen meg nem történt kifizetések tekintetében. Amint azt a Törvényszék a megtámadott ítélet 422. pontjában megállapította, Ausztria a bizottsági vizsgálati eljárás során azzal érvelt, hogy egy bizonyos támogatási megállapodás valójában nem lépett hatályba, mivel azt egy másik megállapodással helyettesítették. Ausztria azonban semmilyen bizonyítékot nem terjesztett elő ezen állítás alátámasztására. Következésképpen a Bizottság figyelembe vette a vitatott megállapodást a támogatás összegének kiszámítása során, de lehetővé tette Ausztria számára, hogy egy későbbi szakaszban kiigazítsa a visszatérítendő támogatás összegét, feltéve, hogy bizonyítékokkal szolgál. Ezt a megtámadott ítélet 422. és 426. pontja fejti ki. Fontos megjegyezni, hogy minden ilyen jellegű kiigazításnak olyan bizonyítékokon kell alapulnia, amelyek a szóban forgó megállapodások megkötésének időpontjában már léteztek.

131. Fontos, hogy a Bíróság kimondta, „a[z uniós] jog egyetlen rendelkezése sem írja elő, hogy a Bizottság, amikor a közös piaccal összeegyeztethetetlennek nyilvánított támogatás visszatérítését rendeli el, állapítsa meg a visszatérítendő támogatás pontos összegét. Elegendő, ha a Bizottság határozata olyan információt tartalmaz, amely lehetővé teszi a címzett számára, hogy jelentős nehézség nélkül maga állapítsa meg ezt az összeget."[44]

132. Erre az elvre a Törvényszék a megtámadott ítélet 415. pontjában emlékeztetett, és a jelen ügyre az ítélet 422–426. pontjában alkalmazta.

[44] Lásd: 2014. március 20-i Rousse Industry kontra Bizottság ítélet (C-271/13 P, nem tették közzé, EU:C:2014:175, 77. pont). Lásd még: 2007. október 18-i Bizottság kontra Franciaország ítélet (C-441/06, EU:C:2007:616, 29. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

133. A fellebbezők arra hivatkoznak, hogy mind a Larko-ügy, mind pedig a Freistaat Thüringen ügy,[45] amelyre a Törvényszék (valamint a Bizottság a vitatott határozatban) hivatkozott, garanciákra vonatkozott, és az ezekben ügyekben hozott ítéletek nem tartalmazzák azt az elvet, amely szerint nem csupán a támogatás fennállását, hanem e támogatás összegét is a támogatás nyújtásának időpontjában fennálló helyzet alapján kell értékelni. Ez a Bizottság számára állítólag kényelmes, mivel a garanciák valószínűleg az egyetlen olyan támogatási intézkedés, ahol a támogatás és a kifizetés közötti különbség kevésbé egyértelmű. Ennek az az oka, hogy a garancia nyújtását követően és a garancia érvényességi ideje alatt a garanciavállaló nem köteles aktív módon pénzeszközöket vagy szolgáltatásokat nyújtani.

134. Először is, a fellebbezők állításai tévesek. A Larko kontra Bizottság ítélet 113. pontjából kitűnik, hogy az mind a támogatás fennállásra, mind a visszatérítendő támogatás összegére vonatkozik.

135. Másodszor, nem gondolom, hogy a jelen indítvány 133. pontjában szereplő körülmény önmagában elegendő ahhoz, hogy a jelen ügyben ne alkalmazzák ezt az ítélkezési gyakorlatot.[46]

136. A jelen ügyben ugyanis a támogatások nem egyszerű, „tiszta”, ellenszolgáltatás nélküli pénzátutalások voltak, amelyek összege közvetlenül meghatározható. Ehelyett különböző összetett megállapodásokról volt szó, amelyek révén a repülőtér (és így a hatóságok) végső soron elfogadta azon költségek viselését, amelyeket egy piacgazdasági szereplő nem fogadott volna el, amikor „túlfizették” a kapott szolgáltatásokat, vagy lemondtak bizonyos díjakról (vagy illetékekről).

137. Ezért úgy vélem, hogy a Bizottság jogosan vélte úgy, hogy ezeket az összegeket – amint azt a megtámadott határozat (563) preambulumbekezdésében jelezte – „az ügyletek megkötésekor várható többlet pénzforgalom (költségekkel csökkentett bevételek) negatív részéből kell kiszámítani”.

138. A jelen ügyben ugyanis éppen ebben az időpontban konkretizálódott az állami források elkötelezése, amelyet ezért a fellebbezők által élvezett előny és végső soron a visszatérítendő támogatás összegének meghatározása során figyelembe kell venni.

139. A fentiekből következik, hogy a negyedik jogalapot mint hatástalant el kell utasítani.

140. Végül, még ha a Törvényszék úgy is döntene, hogy nem követi az indítványomban foglalt elemzést, amely szerint ez a jogalap hatástalan, úgy vélem, hogy ezt a jogalapot mint megalapozatlant mindenképpen el kell utasítani.

141. Ugyanis, bár a megtámadott ítélet vitatott pontjainak szóhasználata néha ingadozónak tűnik, az ítélet egészét elolvasva véleményem szerint nyilvánvaló, hogy a Törvényszék nem kérdőjelezte meg azt a tényt, hogy a jogellenesen kifizetett támogatás visszafizettetésének kötelezettsége a kifizetés előtti helyzet helyreállítására irányul, a jogellenes támogatás által létrehozott versenyelőny okozta versenytorzítás megszüntetése érdekében.[47]

[45] A megtámadott ítélet 419. pontja, amely a 2005. október 19-i Freistaat Thüringen kontra Bizottság ítéletre (T-318/00, EU:T:2005:363, 125. pont) és a Larko kontra Bizottság ítélet 113. pontjára hivatkozik.

[46] Lásd a fent hivatkozott Larko kontra Bizottság ítélet 28–32. pontjában hivatkozott ítélkezési gyakorlatot.

[47] Lásd többek között: 2022. szeptember 15-i Fossil (Gibraltar) ítélet (C-705/20, EU:C:2022:680, 39. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat); 2019. március 5-i Eesti Pagar ítélet (C-349/17, EU:C:2019:172, 131. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

142. Ezenfelül a fellebbezők által a támogatás nyújtása és kifizetése között tenni kívánt különbség legalábbis bizonytalannak tűnik, miután nem egy támogatási programról, hanem egyedi támogatásról van szó.

143. A fentiekből következik, hogy a negyedik jogalapot mint hatástalant, de mindenképpen mint megalapozatlant el kell utasítani.

144. Tekintettel arra, hogy valamennyi jogalap megalapozatlan, a fellebbezést teljes egészében el kell utasítani.

## IV. Végkövetkeztetés

145. A fentiekre tekintettel azt javaslom, hogy a Bíróság utasítsa el a fellebbezést, és a fellebbezőket kötelezze a költségek viselésére.